

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-tér, a hidkaputól kimenet balra a 36. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délen. Ára ötévedre 3 ft. 6. d. Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. o. d. minden hirdetés után 30 kr. bérletdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik. A nyilvántartás cikkek sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középútcza, STEIN J. könyvkereskedése.

Deák Ferencz beszéde

a képviselőház február 22-diki ülésében

(Folytatása és vége.)

Tehát az opportunizmus oly körülmények idézték elő, melyek az ember előtt tudva nem lehettek. És hogy mennyire téved az opportunizmus politikája, arra ismét példákat hozok fel: „Szomorú események voltak az 1848-dikiak. A harc bevezetett. A nyugalom helyreállt. Nem volt, ki ő Felsége fegyveres erejének ellen tudott, vagy ellen mert volna állani. Az a kérdés forgott fenn, mi történjék? — A jog Magyarország irányában azt parancsolta volna, állítsák helyre a magyar alkotmány; és ha valamelyik része hiányos, vagy ő Felségének nem tetszik, mert más kifogása van ellene, változtassanak meg. Előálltak az opportunizmus emberei, és azt mondták: „Nem, uram! Igaz, hogy jogilag ugy kellene történnie, de a „quid consilii“ parancsolja, hogy alakítsa ezen birodalomból egy nagy központosított egységes birodalmat.”

Ő Felsége hallgatott az opportunizmus politikájára. Tíz esztendeig folyt ezen opportunizmus politika, minő sikerrel — azt tudjuk! Számos állam adósság és seregeink vitézsége dacára is egy provincia elvesztése lett az ára. Hisz-e valaki, hogy azon urak eltalálták az opportunizmus politikát? Hisz-e valaki, hogy az jobb volt, hasznosabb volt mind ő Felségére, mind a birodalomra nézve, mint lett volna a jog politikája? Ő Felsége maga is belátta, sőt mondhatni, érezte, hogy ezen politika, melyet az opportunizmus akkori emberei tanácsoltak, nem vezetett célhoz. Elmondta, hogy ő más utra akar térni, hogy nem akar abszolút uralkodni, hanem ad constitutiót. Előálltak ismét az opportunizmus emberei; nem azok, de mások (derülttség), de mindenestre az opportunizmus emberei: Uram, a jog azt kívánja, hogy az 1848-ki törvényeket, állítsd helyre, és azon állapotot, melyet azon törvények megállapítottak; azonban ez nem lesz opportunus; tegyünk másként; visszamehetünk talán a régre; el-törölhetünk egy részét az 1848-ki törvényeknek.

Arra csinálták az oktoberi diplomát, mely az opportunizmus munkája, s némely országoknak talán hasznos is lehetett, de Magyarországra nézve nem volt áldásos.

Ez volt második lépése az opportunizmusnak. Ő Felsége látta, hogy az oktoberi diploma nem elégíti ki népeit. Előállt az opportunizmus egy harmadik embere, és megcsinálta a februáriusi pátent. Azt mondta: Szépen, csendesen elérjük mindazt, mit milliókkal és nem tudom mennyi fegyveres katonával nem tudtunk elérni, a szabadság paizsa, vagyis inkább a szabadság álarcza alatt. (Zajos helyeslés.)

A következők megmutatták, hogy az opportunizmus ezen embere is hibázott. Ő Felsége felfüggesztette az opportunizmus politikát ezen szilleményét. És most hazánkhoz s általában népeinkhez fordul. Ne csodálkozzanak az opportunizmus emberei, ha ennyi csalódásaink után egy kissé óvatossá vagyunk minden tartózkodás nélkül reá lépni azon politika ösvényére, melyet ők tanácsoltak. Meg tudunk mi alkudni a körülményekkel, és azt hiszem, meg is fogunk alkudni mindenkor, midőn az ország közjára azt kívánja, és ugy meg-történhetik, hogy alkotmányunk felforgatását ne vonja maga után. (Zajos helyeslés.)

Előhozzák például únséket! Áldás hamvaik-ra! Ők megtartották a hazát! De talán még több része volt hazánk megtartásában annak, hogy a törvényhez ragaszkodtak, mint annak, hogy az opportunizmus politikáját ülték. Higgyék el, uraim, ha nagyon könnyen állottak volna az opportunizmus politikájára, lehet, hogy az ország most gazdagabb volna, de magyar bizonynyal nem volna. (Zajos helyeslés és taps.)

Hivatkoznak különösen Magyarországra nagy I. Leopold királyára, és az arany bulla ismert záradékára. Engedjék meg, hogy én is ebből az esetből, melyet ők említettek, vonjak paralellát a mostani viszonyokra.

Az arany bulla záradékában, mint tudja a tisztelt ház, az foglaltatott, hogy a törvények és szabadság ellen kiadott rendeletek ellenében ellentállást fejtessen ki minden egyes főúr vagy nemes, vagyis röviden: az ellentállási szabadság.

Ezen szabadságot használták is őszeink több kevesebb szeren sével nem egy alkalommal; hanem bizony a tapasztalás azt mutatta, hogy valami nagyon hasznos ezen szabadság használata nem volt az országra nézve.

I. Leopold alatt bekövetkezett azon catastropha, melyben Magyarország alkotmányos jogai és alkotmányos szabadsága eltöröltettek, vagy leg-több felfüggesztettek, annyira, hogy a nemzet rend-

barczias nagymesterét, Ambringen Jánost nevezte ki ő Felsége, az akkori uralkodó, Magyarország kormányzójává. Súlyosan szenvedett a nemzet, súlyosan annál inkább, mert azt még verpadok és üld-zések is kísérték. Sikerült végre ő Felségét felvilágosítani a magyar államférfiaknak, kik között igen nagyon főhelyet foglalt el — áldás emlékére — Széchenyi Pál, a kalocsai érsek. Ő Felsége végre meggyőződött, hogy azért, mert egy összeesküvés okot adott a felfüggesztésre, melynek folytán az összeesküvés tagjai bűnböjtök, az egész nemzet alkotmányát felfüggesztési nem lehet; visszaállította az alkotmányt minden kivétel, minden feltétel nélkül — pedig volt az alkotmányok akkor egy pontja — a szabad ellentállás joga, mely semmi monarchiában, semmi alkotmányban, semmi jól rendezett államban meg nem állhat. (Helyeslés.)

Mondta-e Leopold azt, hogy visszaadom alkotmányokat, de ezen pontot töröljétek előbb ki; pedig ha ezt mondta volna is, nem igazolná-e a historia, legalább a dolog lényegére és érdemére nézve; de ő nem mondta, hanem visszaállította az alkotmányt feltétel nélkül, teljes erejében, és csak hat esztendő múlva töröltetett el azon záradék a nemzet és a fejedelem szabad akaratából.

Meghuzzam e, uraim, a paralellát most magam, vagy azt mondjam-e, hogy huzza azt meg mindenki a maga belátása szerint. Hoszszas nem akarok e részben lenni. (Felkiáltások: Halljunk.) Önökre bízom megítélni, hogy mikép áll most ehhez képest a dolog. Ha ugy áll-e, mint azok, kik folyton az opportunizmus politikáját emlegetik, állani gondolják. Én azt hiszem, hogy az opportunizmus politikájának az az ereje, mely neki tulajdonították, nem oly tulságos, de mindenesetre olyan, hogy mi azt most követelni nem fogjuk. Másrészt pedig azt hiszem, hogy ezen egész országgyűlés folyamában lesz elégséges alkalmunk bebizonyítani, hogy az opportunizmus politikáját is tudjuk követni, a hol lehet, a hol kell és szabad (zajos helyeslés.)

Nem szók, t. ház, hosszasan a felelős minis-teriumról, mint elvről, nem szók arról, mint oly postulaturnról, mely nélkül a kiegyezkedést létesít-betni igen kevés ember hiszi e házban. Örömmel jegyzem meg, hogy meg azon férfiak is, kik más tekintetben az opportunizmus szempontjából inkább, mint jogi szempontból állnak eltérnek, a felelős minis-teriumot, mint alapját a magyar közjónak, jövőre épp oly melegen pártolják, mint mi, és talán nem hibázok, ha azt mondom, hogy e részben e házban szakadás, véleménykülönbség nincs! (Helyeslés.)

Megjegyezte t. barátom, Somogy megye Kapos kerületi követe, Somssich Pál, hogy még a felelős minis-terium, a parlamenti kormány sem azon insti-tutio, mely mindenre nézve teljes biztositékot nyújtana és tökéletes volna, de azt mondta mégis, hogy a létezők közt az nyújt legtöbb biztositékot, s hogy azért szükségesnek tartja. Tökéletesen osztom né-zetét. Csak még egyet teszek hozzá, hogy a felelős minis-terium nem csak a létezők közt legjobb biz-tositék a népek szabadságának, hanem egyszer-smind villámhárítója a forradalomnak. Azt mond-ják talán, hogy hiszen voltak forradalmak ott is, hol felelős minis-teriumok léteztek. Igen is, de csak akkor, midőn azon felelős minis-terek megfelel-dező állásukról, midőn tulmentek a határon, midőn dacoltak a törvénnyel és a nemzet akaratával, szóval, midőn csak névleg voltak felelősök. (Helyeslés.) Hiszen a villámhárító is, ha megrosdáo-dik, nem hárítja el a villámot. Az ügyes gazda ki-dobja a rozsdás villámhárítót, tesz helyébe újat, de nem fogja mondani, hogy a villámhárító alkmat-lan és helytelen. (Felkiáltások: Nagyon helyes! Eljen!)

A mi a minis-teriumra vonatkozólag, annak másik részét illeti, t. i. azt, hogy most állítsák-e helyre a minis-terium, minél előbb? — a mit mi kértünk: erre nézve szólottak már sokan, szóla-i foguak még többen, nem ereszkedem bővebben ki, csak azt mondom, hogy ha lett volna kétségem, Bartal György barátom előadása eloszlatja volna azt, arra nézve, hogy most már szükséges volna és a kiegyenlítés nagyon előmozdítána, ha volna fe-lelős minis-terium. Miért? Ő előadásában igen sok fontos dolgot mondott, sok igazat is, sok olyant is, a mely a tractatusok alapja lehetne, csak az a kár, hogy ezen szavak: nem felelős minis-ter szájából jöttek. (Derülttség.) Azt mondják, hogy tractatus ut-ján kell a dolgot ő Felségével rendbehozni. Igenis, de ezen tractatus könnyitén és előmozdítána egy felelős minis-terium, ha az ő Felsége akaratát tud-ra, lépne közénkbe. Kérdem önöket, ezen sok vi-takozásoknak nem maradt volna-e el fele, ha előre írtatva, a felelős minis-ter felvilágosított volna ar-

ról, hogy mi tulajdonkép erre vagy arra nézve ő Felségének akarata. (Igaz.) Kérdem önöket, nem maradt volna-e el éppen a vitáknak késett fele? Hogy célt értünk, bizalom kell. Bizalom felfelé, bizalom egymáshoz. Ime, uraim, mi a jogfolytono-ságot fejtegettük a felirati javaslatban; nem tettünk oly pontot bele, mely megkötne a tanácskozások további folytatását; nem szólottunk a kiegyenlítés-ről oly modorban, hogy azt akárhoz, a legrosszabb akaratú a kiegyenlítés megakadályozó lépésnek nézte volna. Láttuk, éreztük és tudjuk, hogy szá-mosak a nehézségek, tudjuk, hogy sokat azon 17 évi közbejött események miatt nem lehet oly simán elintézni, mint rendes állapotban lehetne; és mi szá-mot vetettünk magunkkal. Nem kis erőlködésünkbe került önmagunkban küzdeni, s kimondani e szót: elállunk inkább a törvény szigorától, elnézéssel le-szünk a felelős minis-terium iránt, csak a kiegyen-lítés lehető legyen, csak alkotmányunk visszaállít-tassék (helyes). Ezen javaslatunk csak egy lehet gyakorlatilag jótékony, ha jóakarát környezi min-den részről, ha minden kebelben azon szempontból talál viszhangra, a melyből téve van, ha minden ember igyekszik a hiányt, nehézséget pótolni, s elő-mozdítani a jó célt, és ha ő Felsége, a kit meg is kértünk, hatalmával támogatja ezt.

Most először tértünk el a törvény szigor ut-járól, letértünk a közügy tekintetében, a kiegyen-lítés érdekében eltértünk, hogy alkotmányunk helyre-állítását eszközöljük, és ime, kik vetik ezt sze-münkre? Talán azon rész, a ki nem akarta, nem tartotta tanácsosnak, bár miben s bár miért a szo-ros törvényességtől elállani. Nem, uraim, az a rész, a mely a törvény helyett opportunizást emleget. (Hosszas eljenzés és taps.) Kérdem, uraim, kik ta-nusítanak ő Felsége iránt nagyobb bizalmat? Mi-o, kik hozzá fordulunk, kérve, hogy állítsa vissza al-kotmányunkat, megmondva, hogy lehetetlen nem kértünk, tőle várva, hogy a törvénynek életet ad-jon, vagy azok, a kik ennek szívesen utját állják. Senkinek szándékát gyanusítani nem fogom, meg-vagyok győződve, hogy ugyanazon jó szándékkal viseltetnek ők is, mint mi is. Utjaink különbözök. Az övék, meglehet, rövidebb, de sokkal költsége-sebb, a miénk talán hosszabb, de nem áldoz fel semmit. (Helyeslés.) Azt mondják némelyek, hogy visszaállítás a felelős minis-teriumnak visszaállít-tása a meggyének, rendkívüli bonyodalmakkal járna. Nem tagadom, hanem azt kérdezem, hogy a legna-gyobb nehézségek elégednek-e arra; hogy egy né-mzet alkotmányának visszaállítását gátolja, vagy leg-alább elégednek-e arra, hogy a nemzet visszajed-jen a nehézségektől, és ne sűrűsse a visszaállítást. Azt mondják, hogy az 1861. meggyék alakítása hi-bás volt. Igenis, hibás volt; miért volt hibás? An-nak is talán az 1848-diki törvények voltak okai? (Derülttség.) Hibás volt azért, mert visszaállították a meggyeket, de felelős minis-terium nélkül, meg-hagyták a meggyekben a kétféle közigazgatási ha-talmat, egymástól független, külön álló tisztviselő-ket. Tehát azok, kik most azt mondják, hogy hi-bás volt az 1861-diki meggyék alkotása, nem azt következtetik belőle, hogy próbáljuk meg visszaál-lítani a meggyeket, elkerülve a hibákat, melyek a bajt okozták, hanem egyszerűen azt mondani: te-hát ne állítsuk vissza. (Eljenzés.) Nagyon örülünk, ha valószínű, hogy ő Felsége elhagyta a provis-oriumot. Igérte igenis ő Felsége, hogy elhagyja a provisoriumot; és a törvényhozás terén el is hagyta, de ha csak tegnap nem érkezett a rendelet, a vég-rehajtás terén ma sem hagyta el. (Ugy van: Der-ülttség.) Azt mondá egyik képviselő társunk, hogy ő Felsége három provisoriumon ment keresztül 1848 óta, és megunta azokat; bizonyossá teszem önöket, hogy mi is nagyon eluntuk. (Ugy van: Derülttség.) A különbség csak az, hogy a provisoriumot nem mi kívántuk, mi csak túrtuk. Egyébiránt miért kel-lott ő Felségének annyi provisoriumon keresztül-menni? Azért, mert a quid consilii hibás felfogását követte, és nem lépett az alkotmányosság övé-nyére. (Helyes!)

Most arra térek, mit indemnity-billnek keresz-telnek. Uraim, oly nevet adnak javaslatunknak, a mi a felirati javaslatban elő nem fordul, összeha-sonlítják az európai közjoggal, kimutatják annak czéltalanságát, a nem csak nem támogatják a ke-bel jó akaratával, hanem a gúnynak, nevétségnek teszik ki s elferdítik a felirati javaslat szavait. De mindez ne tartson vissza bennünket, forduljunk ő Felségéhez, ő Felsége nem fog kinevetni bennün-ket, hanem megteendő a mit lehet, lehetetlen pedig mi nem kívánunk. (Helyeslés, ugy van, igaz!) De hosszabbra nyúlt beszédem, mint szándékom vala. (Halljunk! halljunk!)

Áttértek ismét a módosítványra, különösen

annak e három szavára: „birodalmának hatalmi állása.” E három szó, és az eszme, mely azokban foglaltatik, legalább így kifejezve, nem fordul elő a felirati javaslatban, s én, ki szerencsés valék az országos bizottmány ülésében a felirati javaslatot indítványozni, kötelességemnek ismerem számot adni a nemzet képviselői és a nemzet előtt: hogy e szavakat, ámbár azokat a legmagasabb trónbeszéd említi, miért nem vettem fel a felirati javaslatba.

Kiindulási pontunk a sanctio pragmatica, melyet nem csak a nemzet, hanem a Felső és alsóház elismert jogalpnak tekint. E kiindulási pontot szem előtt kell tartanunk, midőn oly tárgyakról szólunk, melyek a sanctio pragmaticából származnak. Ki van abban világosan és határozottan fejezve az elválatlan és eloszthatlan birtoklás, s annak következtében a közös és kölcsönös védelem elve, de a hatalmi állás nem említették.

Tudom én azt, hogy a védelemhez hatalom kell, és pedig annál nagyobb hatalom, minél nagyobb a megvédendő tér, s minél hatalmasabb az azon szomszédok, kik ellen a védelem egyszerű vagy mászszor szükséges lehet. De inkább akartam mégis a pragmatica sanctioiban kifejezett közös védelem, és az ebből származó közös biztonság eszméjét venni fel a felirathoz, mint oly kifejezést használni, mely sem a pragmatica sanctioiban, sem törvényeinkben, sem országgyűlési iratainkban sehol elő nem fordul. (Ugy van, igaz!)

De úgy hiszem, nincs is e szavakra szükség a felirathoz, s azoknak kihagyása sem viszonyos kötelezettségünkre, sem a birodalom állására legkisebb befolyással nincs. A közös és kölcsönös védelem kötelezettsége, melyet egymás irányában elváltunk, nincsen számhoz kötve, hanem mindkét részről a szövetséghez népek egész erejére kiterjed. E védelem szövetségének alapította meg a birodalmat, megvédte azt a legsúlyosabb veszélyek között, s növelte erejét és hatalmát. E védelmi szövetség, mely soha sem szűnt hatalmi állásról, tette lehetővé, hogy Austria nagyhatalom lett, e szövetség, melyet őseink kötöttek, közös védelmi és önvédelmi volt, tehát inkább bekére, mint harcra számítva, s mint a tények mutatják, még sem követtek azt, hogy Austria nagyhatalmi állása, noha benné nem volt a pragmatica sanctioiban megcsontított, sőt az által igen növekedett.

III. Napoleon, midőn trónra lépett, Európa színe előtt ünnepélyesen kijelentette: hogy „a császárság a béke.” E kijelentés a béke politikájának kijelentése volt; de abból senki nem következtette, hogy Franciaország és annak császára le akar mondani nagyhatalmi állásáról, mert a béke politikáját hirdeti.

Az tehát, hogy mi a felirathoz úgy, mint őseink a pragmatica sanctioiban, nem hatalmi állást emlegettünk, hanem a birodalom biztonságát, s a közös és kölcsönös védelmet hozzuk fel, nem zárja ki, sőt inkább magában foglalja azon eszmét, hogy ha e közös biztonságot bárholonnan legkisebb veszély fenyegetné, az alkotmányos Magyarország soha nem fog hátra maradni törvényszabta legszentebb kötelességének teljesítésében, s a birodalom többi részeivel együtt erejének végső megfeszítéséig fogja védeni hazáját, királyát és fejedelmének birodalmát.

Helyesen jegyezték meg némely képviselő társaink, hogy nem lehet a nagyhatalmi állást dekrétummal, szavak erre nem elegendők, hanem más lényeges factorok szükségesek. Spanyolország és az Oszmán birodalom erejüknek teljében nagy hatalmak valának egykor, de most már nem azok, s nincs a világ összes szótáraiban olyan szó, mely nekik a nagyhatalmi állást visszaszerezné. Poroszország nem volt nagyhatalom, s azzá lett szó nélkül, de tette azon factorok közreműködése által, melyek fokról fokra növelék erejét és hatalmát. Egyike ezeknek bizonyosan azon egyetértés, mely a múlt időkben a porosz nemzet és annak eszélyes bücs kormányát közt az évek hosszú során át fenállott. Azon vizsály, mely ott utóbbi időkben a kormány és nép közt felmerült, minő hatással lesz jövőre az ország nagyhatalmi állására, attól függ, mily hosszú időre fog terjedni és minő mérvet vesz. Én azt hiszem, hogy azért, ha mi egy pár szóval többet vagy kevesebbet teszünk a felirati javaslatba, a birodalom nagyhatalmi állása megvan és meglesz, ha bele nem tesszük is, ha pedig bele tesszük, s ama factorok közebe nem jönnek, nem fogjuk azzal megtartani a birodalom nagyhatalmi állását. A népek ragaszkodása az, a mi ezt tetteleg megsejlandítja, és ha egybeolvasztási törekvések helyett egyetértés fog előtérbe lépni, ha az állam takarékos és gondos gazdálkodás által könnyít a polgárok terheire, ha tért nyit a polgárok szorgalmának, hogy erejüket maguk számára fejlesszék, akkor az erő nagyobb, a nagyhatalom még nagyobb hatalommá lesz, akár szólunk róla, akár nem. (Ugy van, helyes!) Nem, tevésem belé e nehány szót azért, mert azt hívem, hogy a Felső, midőn a trónbeszédében megemlíti, nem azért említi azt, hogy a felirati javaslatban mi is megemlítettük, hanem mint valóságos connectivumát azon kapcsolatnak és közös védelemnek, a mi a sanctio pragmatica által kitűztetett. Ha nem terjed többre a két szónak értelme, mint arra, mi a pragmatica sanctioiban úgy is megvan, akkor felesleges említenünk; ha pedig többre is terjed, ha mást is foglal magában, akkor csak úgy hozzáve-

tölég, mellesleg, tüzetes tárgyalás nélkül hozzá szólni úgy sem lehet. (Helyeslés.)

Megalakult e hatalmi állás, a pragmatica sanctio alapján fentartott, és fenáll a nélkül, hogy azt a pragmatica sanctio s a magyar törvények és országos iratok említék, fenn fog az állani továbbra, ha nem beszélünk is róla, míg ellenünk, ha most érintenék meg, a miről eddig nem szoltunk, de a mit tetteleg támogatunk, azt mondanák, hogy arról szólnak némely emberek legutóbb, a mivel nem bírnak és demonstrationnak tekintenék azt. Demonstrationra pedig szükség nincs; a mi megvan, azt nem kell szóval demonstrálni. (Helyeslés.)

A trónbeszédben is meg van említve, és a kiegyenlítési kísérlet alkalmából is annyiszor előhozzák a birodalmi egységet. Ha azt kérdeik tőlem, akarja-e ön a birodalom egységét, vagy nem? — kénytelen vagyok erre azon kérdéssel felelni: mit ért ön a birodalom egysége alatt? mert van olyan egysége a birodalomnak, a mit igen is akarok, van olyan is, a mit semmi áron nem akarok; elleneink vagy inkább ne is nevezzük őket elleneinknek, mert meglehet, hogy nem lesznek azok az osztrák államférfiak, ez alatt a birodalmi egység alatt, vonatkozva a birodalom új szervezetre vagy alakjára, azt értik, hogy mindenekelőtt alakítani kell egy nagy egységes birodalmat, és a mi annak autonómiájából fenmarad, azt osztrák ki az egyes népek közt kisebb-nagyobb mértékben. Ilyen egységet mi nem fogadhatunk el. Az én felfogásom szerint nem szabad elhagynunk azon alapot, a melyen a birodalom — hogy úgy mondjam — kezdetben alakult, és melyen eddig fenállott. (Helyes. Igaz!)

Magyarország önállóan, függetlenül, szabad-akarattal választotta meg az uralkodó házat és emelte a magyar trónra. Szabadakaratból mondá: hogy Magyarország és annak koronaországai, ugyanazon uralkodó alatt, ugyanazon örököségi rend szerint elválaszthatatlan és feloszthatatlan birtokában lesznek, tehát közösen és kölcsönösen védelemnek egymást. Ezen ünnepélyes szerződés most is fenáll, s annak jogerejét minden eddigi Fejedelmek, s legközelebb a Felső és alsóház elismerte. Magyarország, ideérve a társországokat is, mint önálló, független, szabad nemzet költötte e szerződést, s kimondotta, mindaddig, de csak addig, míg az általa megválasztott uralkodó ház ki nem hal, Magyarország koronája ugyanazon fejedelmet illesse, ki a megállapított örököségi rend szerint a többi országoknak és tartományoknak is Fejedelme. Kimondotta továbbá mindezen országokra nézve az együttes és viszonyos elválatlan és eloszthatlan birtoklást, melyből származik a közös és kölcsönös védelem kötelezettsége. De e mellett határozottan fentartotta alkotmányos fenállását és törvényes függetlenségét.

E szerződés úgy lépett életbe, mint kötevé volt. Magyarország híven teljesítette mindenkor szerződésileg elvált kötelezettségeit, s fentartotta mindig önállóságát; így volt ez 1849-ig, mikor fegyverereje változtatja meg az állapotot, megszüntette az alkotmányt mind itt, mind a Lajthán túl.

Magyarországban senki nem uralkodott, csak a magyar király, senki nem kormányzott, csak a magyar kormány, semmi tisztviselő nem működött, csak a ki a magyar kormánytól függött. Magyarországon nem állítottak újoncz másképp, mint az országgyűlés beleegyezésével, és pedig az állítás szükségének előleges megtudása után; Magyarországon nem volt direct-adó, csak az, melyet minden más befolyás kizárásával egyedül és egyenesen a magyar országgyűlés szavazott meg; nem volt indirect-adó, csak melyet a magyar törvényhozás megállapított; Magyarország nem ismert el semmi államadóságot, azokhoz soha nem járult sem beleegyezésével, sem a kamatoknak vagy tőkének fizetésével; kivéve az urbéri váltságból származó földtehermentési kötvényeket; Magyarországot a többi tartományoktól vámsorompó választotta el, mely osztrák részről Magyarországra nézve elég súlyos volt.

Mindezeket nem azért hozom fel, mintha vizsgálva akarnám követelni azt, a mi volt; tudom, hogy az minden tekintetben lehetetlen. De felhozom, mint kétségtelen bizonyosságot annak, hogy Magyarországnak a pragmatica sanctioiban határozottan kikötött alkotmányos önállása tetteleg is mindig fentartott.

Ha tehát ezek így állanak: mi által vannak jogosítva az osztrák államférfiak arra, hogy Magyarországot mintegy a magukénak tekintsek. Társuk igenis vagyunk, de rendelkezésük alá magunkat soha nem bocsátottuk. Velük és mellettük készek vagyunk állani, — de alattuk nem.

Az én fogalmam szerint tehát egészen másképp kell történni annak, mitők a birodalom alakulásának neveznek. Egymástól függetlenek vagyunk, s ők is, mi is, függtünk a közös uralkodótól. Rendezze tehát mindenik magát egymástól függetlenül, saját fejedelmének hozzájárulásával, s a miben ezen egyébként különálló országoknak a közös cél, a közös érdekek tekintetéből egymással érintkezniök kell: az képezi a valósággal közös viszonyokat, vagy mint nevezni szokták, a közös ügyeket, melyeknek meghatározása és kezelése módjának megállapítása teendő a közöttünk és a közöttünk szükséges kiegyenlítésnek tárgyát.

Egy szóval, nézetem szerint az a autonómia-

juk, és a mi autonómiánk annyiban, de csak annyiban lesz korlátozandó, a mennyiben azt a közös cél megkívánja, mely közös célt mi sem fogjuk szem előtt tévesztani.

Ha szabad hasonlatossággal élnem úgy tekintem én a birodalmat, s annak külön álló, de egy célra egyesült részeit, mint egy ívnek két erős tetejét a trón áll; de ha valaki azt hinné, hogy az ívnek nagyobb biztonságáért, az egyik oszlopot közelebb kell tolni a másikhoz, s megkísérlelné e fonák számításu működést: kísérletével az ívet döntene romba.

Öszintén óhajtok mi a kiegyenlítést, mert e vizsály helyzet a mi erőnk is, az övéket is fel-emésztí. A két fél alkotmányos önállásának fenn-tartása mellett is oly erős a kapcsolat, mely a sanctio pragmaticában megállapított, oly számosság és fontosak egymással találkozó érdekeink, hogy ezek elegendő ösztönül szolgálnak, miszerint egymást támogassunk és egymásnak útjába soha ne álljunk. Szívesen közelítünk mi a kiegyenlítés ösvényén feljebb; de magunk lábán akarunk odajutni. Elmegyünk azon határokrig, a melyekig mennünk szabad, s a melyeken túl lépni árulás volna ön-hazánk ellen. Ha ezek után is megbiúsulnának a kiegyenlítési remények: akkor azok lesznek okai, kik töltnek többet kívántak, mint a mit tennünk lehet (Élénk helyeslés). Egyébiránt ne csodálkozzanak elleneink túl a Lajthán azon, hogy idegenkedést látnak Magyarországon aziránt, hogy szorosabban egyesüljünk, mint a hogy a szükség mulhatatlan megkívánja. — A régi görögök hitregeje azt beszéli, hogy Hercules Antaeusnál, a föld fiával, sok ideig küzdött, s öt többször földhöz sújtotta. De Antaeus a föld fia lévén, mindig új erővel kelt fel, mert újabb erőt kapott anyjától, a földtől. Végre Hercules felkapta ellenét a földről, s a levegőben magához szorítván, öléssével fojtotta meg. (Tetszés.)

Három század óta küzdöttek a magyar nemzetel Austriának államférfiai, gyakran földhöz sújtották azt, de anyjától, a hazától, mindig újabb erőt kapott a nemzet, s meg nem tört elszántasága, és kész volt az újabb küzdelemre. (Zajos taps.) Végre a febrári patens emberei Hercules fogását akarták megkísérlelni, s azon biztos alapról, melyen állott, a törvények és szerződések alapjáról fel akarták kapni a levegőbe, hogy magukhoz szorítsa, öléssükkel megfojtassák. (Élénk tetszés.) — De a nemzet óvatos volt, nem hagyta el a biztos alapot, s védte magát az öléli karok ellen: míg utóljára is a fejedelmé bölcsesége vetett véget a gonosz küzdelemnek.

Tanúság e hitrege nekünk is, hogy el ne hagyjuk biztos alapunkat, a törvényt, s hogy őrizzük oly szorító öléstől, mely minket felemelve a törvények alapjáról, a levegőben akar megfojtani. (Tetszés.) De tanúság ellenfeleinknek is. — Hercules Antaeus megfojtásával bebizonyította ugyan, hogy ő erősebb volt, mint az, de ez által erősebb nem lett, mint volt. Pedig ha küzdelem helyett a két erő közös célra egyesülhetett volna, ketten együtt sokkal több jót végezhettek volna, mint a győztes maga. (Tetszés.)

Nem kívánám a tiszt. ház figyelmét tovább fásasztani, de a helyzet constatirozására engedjék meg, hogy őszintén kijelenthessem nézeteimet (zajos felkiáltások, halljuk!) Meg volt említve, hogy ha most felelős miniszterium adatik nekünk, és a kiegyenlítés nem sikerül, mi fog akkor történni? Engedjék meg, hogy felelet helyett én is egy kérdést intézzek (halljuk!) Ha nem adnak most felelős miniszteriumot nekünk, és a kiegyenlítés nem sikerül, mi fog akkor történni? Ez az okoskodás, hogy valóban megtörténhetik, miszerint ha most visszaállítják az alkotmányosságot, bekövetkezhetik azon idő, midőn az egység nem sikerül, ezt akkor ismét fel kell függesztetni; ez az okoskodás különös, mert az ergo az, hogy tehát jobb lesz azt éppen vissza nem állítani (tetszés.) Az mondatott, hogy akkor megtörténhetik, hogy a Felső az országgyűlést feloszlatván, új országgyűlést hív össze, és akkor a kormány minden erejét meg fogja feszíteni, egy más véleményül, más nézettől országgyűlés összealkotására! Ha a fejedelmé a ház véleménye ellenében a nemzetre hivatkozik törvényes úton, s a nemzetenek más lesz a véleménye; meg-hajlok e vélemény előtt. (Helyeslés.) A nemzet tehát a maga jogával, a maga állásával, a mi neki tetszik, én csak azt tehetem, a mi szabad (tetszés), a nemzet rendelkezhetik életével, vagyonnal és minden tehetséggel, de meggyőződéssel nem. (Élénk, viharos tetszés.) Ha a nemzetenek más lesz a nézete, más lesz a határozata; én egyes polgár vagyok, én maradok — ha egyedül is — meggyőződéssel mellett. (Zajos tetszés.) Azt mondják, hogy oly eszközöket fog a kormány használni — nem tudom minőket. Engedjék meg, uraim, nem bók, nem hízegés az, a mi őszintén mondatja velem, hogy a Felső nem fogja megengedni, hogy más, mint becsületes eszközök használtsanak. (Zajos taps.)

Meglehet, vannak emberek, ha nem is e házában, máshol levő elleneink között, kik látván a nagy nyomort ezen országban, látván anyagi súlyos bajainkat és abból eredő szenvedéseinket, tán készek volnának a nyomorral is szövetségre, az ország törvényeinek és alkotmányának ellenére. (Ugy van.)

De, van-e valaki közöttünk, a ki ne érezné e nyomasztó bajok súlyát, ki sokat, igen sokat áldozni kész ne volna, hogy a hazát a bajoktól megmenthesse; de magát a hazát és annak létét, országunk alkotmányos fennállását egy rövid, mulékony enyhülésért veszélybe nem döntöttek. Erzi a nép minden osztálya a nyomort, s minden reményét a kiegyenlítésbe veti, mindent attól vár, és pedig rögtön, haladék nélkül. Tartozunk önmagunknak, tartozunk az országnak azzal, hogy kimondjuk nyíltan az igazságot. Igenis, a czélszerű kiegyenlítés, mely az ország önállását meg nem szünteti, fogja gátolni a nyomasztó bajok növekedését, s eszközöket nyújthat anyagi helyzetünk fokonséki javulására. De ne várja senki, hogy az érezhető javulás rögtön bekövetkezzék; idő kell ahhoz, kedvező szerencse és sok türelem. Sokat, mindent készek vagyunk tenni e célra, mit hazánk veszélye nélkül tehetünk, s ámbár tudjuk, hogy még a czélszerű kiegyenlítés sem képes azonnal jót tenni, mit annyi évek szenvedése megrontott, nem leszünk akadályoskodók a kiegyenlítés eszközölésében, s el-megyünk annak rögs ösvényén, a meddig hazánk önállásának kockáztatása nélkül mennünk lehet és szabad.

De a ki bármely célból ámitani akarná a népet, hogy bajainak súlyától már meg volna mentve, ha megtörtént volna a kiegyenlítés, — a ki a honpolgárokat arra ösztönözné, hogy ily kecseskedések fejében akár minő kiegyenlítést igyekezzenek előmozdítani, könnyen csalódhatnak számításában.

Ezsa, midőn éhes volt, eladta jogait egy tállencsért, az ígért lencsét megkapta, és mégis testvérháború lett a vége. Az ámitók nem volnának képesek az ígért javulást egyhamar eszközölni. A nép, mely lemondana jogairól, hogy az ígért kedvezményeket megkapja, reményeiben csalatva, mit ténne és mit mondana? Veszélyes játék volna ez és igazságtalan, és éppen azért nem félek tőle, mert a fejedelmé nem akarhat olyast, mi az államra nézve veszélyes, s a nép irányában igazságtalan. De nem fásasztom tovább a t. ház türelmét, csak egyszerűen jelentem ki, hogy el nem fogadva e két módosítványt, e pontokra nézve is a felirat mellett maradok. (Zajos tetszés.)

Ghyczy Kálmán beszéde

a képviselőház február 16-iki üléséből.
(folytatás és vége.)

A mostani törvényhatósági kormányzat számtalan hiányainak egyik főoka éppen az, hogy attól messze, távol tartják magukat az ily önálló, értelmes, független férfiak, s lehet-e csak távolról is remélni, hogy azok, kik a törvényes hatósági önkormányzatnak szives készséggel legbuzgóbb nap-számomai lennének, s ideigl. szerkezeteinek minden hiányait jellemük és képzettségük fonsőségei által teljesen pótolni képesek, csatlakozzanak, még pedig kellő számmal és állandóan csatlakozzanak oly kormány rendeltetének végrehajtásához, oly köz-igazgatási szervezethez, melynek törvénytelensége kétségtelen. (Hosszas eljenzés.)

Ne is adja a Mindenható, hogy a törvény szentségének tisztelete, a törvénytelen tények végrehajtástól idegenkedés, mely minden szabad nemzetnek s közöttük a miénknek is, mindig kiváló sajátja volt valaha, kiháljon a nemzet szívéből. (Eljenzés.) Az idő, melyben az, mit isten soha ne adjon, bekövetkezend, hazánk alkotmányos szabadságának, melyet nem a törvények írott malasztja, hanem csak polgárainak hazafisága tarthat fenn, végőrája lesz. (Tartós eljenzés.)

Tudom, hallottam, hogy mindazok ellen, kik a jogfolytonosság, az 1848. évi törvényeink életbe-léptetése mellett mondatk, egy, első tekintetre igen nyomatékosnak látszó ellenvetés tétetik, és ez az, hogy ha egy részről az országgyűlés ezen törvények tényleges foganatosításának kötelezettségit végleges megszüntetésüknek veszélye nélkül nem állhat el, más részről ezen törvényeket előleges revisio nélkül a korona sem foganatosíthatja, mert nem tudhatja, hogy azok foganatosítása után fognak-e revidálhatni. Meglehet, hogy az, mit ez ellen-vetés ellen mondanó lesz, a tiszta alkotmányosság szigorú mértékét nem üti meg, de a gyakorlati életből van merítve s a rideg valósággal meggyez.

En ez ellenvetés ellen a bizalomnak szent érzetere hivatkozom, melynek kifejezése a kir. trónbeszédnek dicső fénypontját képezi. A bizalom hívó csak úgy lehet, ha kölcsönös.

Az országgyűlés, az összes magyar nemzet a ház asztalán fekvő filirati javaslatnak tanúsítása szerint, teljes bizalommal viseltetik Felső és alsóház iránt abban, hogy a fenforogó nehéz kérdéseket az ország alkotmányos önállásának és függetlenségének fentartása mellett kívánja megoldatni.

Kegyeskedjék viszont a Felső legmagasabb bizalmára méltatni a magyar nemzetet abban: hogy azon körben, melynek átlépését képviselői állásunk, s a jelen és utókor iránti kötelességünk érzete egyaránt tiltják, a magyar nemzet is megteend mindent, a mit a kir. trón fényének emelésére, a monarchia szilárd fenállásának biztosítására, s jólétének előmozdítására, saját életfeltételeinek feloldozása nélkül, és úgy hiszem, így is elégséges mérvben megtehet. (Helyeslés.)

De ha a kölcsönös bizalom eleven tény általi megtestesítéséről van szó: az első lépés e tekintet-

ben a koronát illeti; mert a nemzet gyenge, a hatalomról a korona rendelkezik. A gyenge, ha jogát veszélynek teszi ki, azt végképpen elveszítheti: a koronát jogszerűen ellen a hatalom nem akaró eljénzés, taps.)

A ház felirati javaslata több oldalról különféleképpen értelmezhető, én azt oly világosnak találom, hogy az bővebb magyarázatra nem szorul. Meg fogja érteni azt az egész magyar nemzet, megmondandja annak értelmét maga az országgyűlés is érdemleges tárgyalásának folyamán. Én nem tartom azt, a mit itt felemlített hallottam, hogy mostani felirati javaslatunk az 1861. évi elvektől némileg eltér, nem elveink változtak, hanem helyzetünk. (Helyes.) Igaz: hogy 1861. is ugyanazon követelések intézettek a dolog lényegére nézve hozzánk, melyek most is intézettek; de akkor közjogunk létezése is megtagadtatván, azon követelések egyszerűen elfogadás és törvénybe íratás végett voltak hozzánk utasítva, most pedig közjogunk alapelve nem tagadtatik, ezen követelések törvényhozási rendes tárgyalás végett közöltetnek velünk.

Ha tehát 1861-ben az egyszerű negatív maga helyén volt, most törvényhozási kötelességünk szerint a pozitív terére kell lépünk; s ez uton nem az 1861. elvektől eltérve, hanem azoknak a vezérfonalán tovább haladva, célszerű javaslatok tervezésével mind Felsőnek urunkat, mind polgártársainkat — Európa bírói széke előtt felvilágosítanunk arról: a mit a felirati javaslat kifejez, hogy egy részről a monarchia biztonság, más részről alkotmányos önállóságunk nem állanak egymással ellentétben, nem szükséges egyiket a másikért feláldozni, hanem egymás mellett fenállhatnak. (Helyes.) A többi értelmezések nézve pedig azon reményben, hogy szerencsés lehetek a támadt kételyeket eloszlatni, röviden elmondom, hogy nézetem szerint mi a felirat valóságos értelme: Egy római követ — ha jól tudom — a carthagoiak előtt azt mondotta: „jobb kezemből háborút, bal kezemből békét hozok; választatok.” Ez áll a felirati javaslatra nézve is, ha a mi viszonyainkhoz nem illő béke és háború szó helyett, közjogi kérdéseink kiegyenlítését tesz szük.

Benne van a felirati javaslatban közjogi kérdéseink alkotmányunk épen tartásával eszközözendő kiegyenlítésének lehetősége, de ki van mondva abban az oly állítólagos kiegyenlítés lehetetlensége is, mely csak alkotmányunk, önállóságunk feláldozásával történhetne meg.

Választani a kormány fog, az eredmény a kormány eljárásának lesz megfelelő. (Helyes! Eljen!) En a felirati javaslatot egész terjedelmében elfogadom. (Viharos eljénzés!)

A pesti országgyűlés.

A főrendi tábla IX-dik ülése

február 26-dikán.

Az ülést 11 $\frac{1}{2}$ órakor az elnök, b. Sennyey Pál kir. főtárnok mester ő exclia megnyitván, Szilágyi József bihari főispán, mint jegyző, felolvassa a múlt ülés jegyzőkönyvét, mely hitelesített.

Felolvasásra kerül ezután a felirat a tett módosításokkal, mint az ő Felsőségének átnyújtatik. A ház nevében az elnök, és az egyik jegyző, Szilágyi József ő mltga írták alá.

Elnök tudatja végül, hogy a feliratot átnyújtó küldöttséget holnap kedden 1 $\frac{1}{2}$ órakor fogadja ő Felsőge, miért is felhívja a küldöttség tagjait, hogy 1 órakor a kir. várpalotában megjelenjenek.

Evvel az ülés véget ért.

A képviselőház XXXII. ülése

(február 26-dikán.)

Ülés kezdete 1 $\frac{1}{2}$ 11 órakor.

Elnök: Szentiványi Károly.
Napirendre ki van tűzve a letisztított felirat felolvasása.

Mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után elnök átadja az állandó igazoló bizottmányának Moldován József képviselőnek megbízólevelét.

Tóth Vilmos jegyző felolvassa njolag a feliratot, mely aztán az elnöknek és Tóth Vilmosnak aláírásával hitelesített, s a képviselőház pecsétjével lepecsételtetett.

Elnök egyszerűsmond tudatja a házzal, miszerint ő Felsőge folyó hó 27-kén d. n. 2 órakor fogadandja a választfelirat átadásával megbízott küldöttséget; s elnök kéri a küldöttség tagjait, hogy 27-kén délutáni egy órakor gyűlekezzenek össze Deák Ferencz lakásán, honnét csoportosan fog a küldöttség elindulni, átnyújtandók ő Felsőségének a legmagasabb trónbeszédre adandó feliratot.

Ezután Rajner Pál képviselő, az alsóház költségvetésével megbízott választmány elsődoja, vonatközlő az 1865 december 10-től, 1866 jan. 31-ig véleményezett és jóváhagyott költségvetésre, elősorolja a február 1-től 28-ig terjedő egy hónapra megállapítandóan véleményezett költségvetést.

A ház a költségvetéssel megbízott választmány véleményezését magáévá tevén, azt elfogadja.

Bezerédi László indítványozza, miszerint a képviselők minden hóban két részben vehessék fel illetékeiket. Elnök az ügyet felállási szavazásra bocsátván, Bezerédi indítványa nem fogadtatott el.

Elnök bemutatja Debreczen városának kérelmét, melyben az országgyűléstől a szathmári vasut kiépítésének foganatosíthatását kéri. Ha son értelemben kérelmez Debreczennek kereskedelmi és iparkamarája is.

Ezután az elnök az e napi ülésézt tárgya nem léteben felosztja, s a következő nyilvános ülés hatánapját 28-kára tűzi ki, mikor is a választfeliratot átadó küldöttség eljárásáról fog jelentést tétetni.

A trónbeszédre adandó választfelirat merített nagy negyed-réti fehér papirosra van leírva, szép caligraphikus betűkkel, a lapok nemzeti színt selyemzsinórral vannak átfűzve, s a zsinór két vége a képviselőház pecsétjével lepecsételve. A felirat maga veres bársonyból készült, oldalain arany-metszett s könyvidomu tartályba van helyezve, melyet két arany kapocs fog össze.

Követválasztási mozgalmak.

A mint Felső-Fehérmegyéből távirják nekünk, ott a külső kerületben megválasztott Horváth János 115 szavazattal Bethlen Gábor gr. ellenében, a ki 99 szavazatot kapott. De egy néhány hibás szavazat miatt új választás lesz.

Dicső-Szent-Márton, febr. 28. Követválasztásunk a legszebb rendben folyt le.

Február 27-kén a felső-kerület négy járása szavazott. Két párt volt: a magyaroké és románoké. A magyarok 4 lobogó alatt egyesülve, lelkesítő Rákóczi induló mellett szép rendben vonultak délelőtti 10—11 óra tájt a megyeház udvarára, hol már az előtt egy gazdag készlettel román lobogó alatt, a román választók várakoztak. A magyarok éljenekben törtek ki, lobogójukra írva volt: Báro Szentkereszt Zsigmond és gróf Bethlen Farkas.

A szavazatszedő bizottmány elnöke Dobolyi Lajos a megyeház csarnokáról, a választókhoz intézett beszédében meghatározá a szavazás rendét, felhívta a pártokat jelöltek kikialtására, és a bizalmi férfiak kijelölésére, hogy a szavazás megkezdessék. A magyarok dörögve kiáltották gr. Bethlen Farkas és br. Szentkereszt Zsigmond nevét. Bizalmi férfiak: Thuroczy Pál és Gyárfás Lajos. A románok Sulucz Józsefet és Pines Juont jelölték ki, bizalmi férfiak pedig Csergedi Jánost és Bián Basilt.

Blasián Olimpiann balázsfalvi tanár ur, elkezd ekkor orálni a 48-ki törvények „validitása” ellen, és protestatiót jelent a szavazatszedő bizottmányhoz azok ellen (?). Valóban egy nem tanári embernek is könnyű lett volna belátni, hogy az járatlanságot mutat, a szavazatszedő bizottmányhoz, oda nem tartozó protestatiókkal fordulni, de ezt is nem vesztették egyébbnek, mint alkotmányos kifejlődésünk elebe, nemzetársaink által ok nélkül gördíteni szokott akadálynak. Olimpiann ur így bizonyára nem jut el a nemzetek közti egyetértés olimpusára.

Ezzel a választás kezdetét vette, mialatt a magyar választók hullámozó tömege rá-rákiáltott, éltetve követit, a cigány banda ráhuzta a riadót, s a románok háromszoros „vivá!”-tal feltek, mintha ők is csak a megválasztandó követeket éltették volna. Még a nap magasán fenn volt a láthatáron, mikor a 4 járás szavazatának vége lön. Ekkor a lelkesült tömeg az annyira kedvelt induló mellett, kedvenc színeit lobogtatva, ment tisztelkedni követjelöltségük br. Szentkeresztinek, hol magyar és szász földészek tartottak értelmes beszédet a bárónak, kérték: igyekezzék a szegény nép terhein kitelhetőség könnyíteni; mire a báró lelkesen felelt, megígérvén nekik, hogy érdekeiket buzgón fogja képviselni. Ezután ment a nagy tömeg a megye főispánjának hódolatát bemutatni, kinek tapintatos eljárása által sikerült a megyében az utolsó választás alkalmával, annyira meglazult egyetértést helyreállítani.

Az nap délben lakoma volt a Szilvási-vendéglőben, hol lelkes pohárköszöntések mondatak: az unioért, egyetértésért, leendő követekért, főispánért, azon férfiakért, kik az egyetértés létrehozására közreműködtek stb.

Másnap 28-án derült fényben kelt fel a nap, mintegy megkoronázn látszott, az oly szép előjelek között megkezdett választást. Már 8 óra tájt gyűlekeztek lobogójuk alá az alsó kerület román választói, majd jöttek a magyarok és szászok 5 nemzeti lobogó alatt, s a választás megkezdődött, ez nap be is fejeztetett.

B. Szentkereszt és gr. Bethlen Farkas 905 szavazattal lettek képviselőinkké, a román jelöltek mindössze 395-öt nyertek.

A románok által követelt pártfegyelem meg lön záfolva az által, hogy sok román — dacára minden befolyás felhasználásának — szavazott báró Szentkeresztire.

Nem akarunk hizelegni, hozzá vagyunk szokva, hogy az igazságnak a tekintélyekkel szemben kimondásáért már többször kövel dobáltak, de lehetetlen félreismerni, hogy ezen megyében, melyről a lapok is szinte elfeledték valami örvendetést írhatni, egyedül a főispán szigorú, bölcs és hidegvért magatartása volt képes a régi rendet és egyetértést helyreállítani. Adja Isten, hogy az mindvégig

ugy sikerüljön ő mlgának! Be kell vallani továbbá azt is, hogy b. Szentkeresztinek, mult választás-kori mellőztetéséért, gyönyörű elégtételt szolgáltatott ezen megye választó közönsége: a magyarság mind, a szászok majd mind, és a románok közül is többben ajándékozván meg őt bizalmukkal.

Első „többen” eszembe idézi t. F. Elek urnak, a bizottmányi gyűlésről és értekezletről írt tudósításom elleni helyreigazító megjegyzéseit, melyre feleletemet azonnal mettettem volt; de vagy a postán elveszett — már többször jártam ugy, — vagy szerkesztő ur nem engedett a megtámadottnak visszafelvetési jogával élnem; azért nehegy azon levelezői hitelem ellen intézett fellépését „hallgatva helybenbagyni” látszassam *), ezenel kijelentem, hogy azon helyreigazítást nem vehetem egyébbnek, mint kötekedésnek, az pedig egy komoly férfúnak, egy publicistának nem lehet hivatása.

A mit pedig a reflexiokra reflectálni méltóztatott, ha az a vélemények szabad nyilvánítása elleni megtámadás akarna lenni, akkor az egyszerűsmond gyenge bizonyítéka volna a szenvedett szabadelvtűségnek...

— Gyergyó-Szent-Miklós, febr. 27. Követünk lett Mikó Mihály, kit a választók nagy lelkesedéssel előbb kikialtás, aztán egyéni szavazás után nagy örömmel választottak meg. A nép a tufajos munkálatokkal levén elfoglalva csak 1014 szavazat adatott be, melyből nehányat a lelépő ősz bajnok M. Gergely iránti kegyelet, tizenegyet pedig elvont holmi kiintetésre célzó kis hadifogásokkal összekötött pengetése egy oly kényes eszmének, melyről végre is behozonyult, hogy általában nem kedves. Városunk még nem látott ily lelkesült embertömeget utcáin. Ragyogó nemzeti és egy történelmi emléktől zászló alatt vonultak be a választók harsogó zene mellett a legszebb rendben. Meglepő volt különösen szárhegyi F. M. megjelenése, ki a zene üttemet rendszeren kijáró székelylován lobogó zászlójával vezeté a szárhegyi, ditrai és remetei választókat. Említést érdemel B. F. másik székely atyánkfia is, ki megválasztandó követünknek a nép lelkes eljénzése között egyszerű, de talpraesott beszédével előlegesen is üdvözölte.

F. Ignác államügyész ur pedig, ki csak a csiki kerületben akart követ lenni, de azért Gyergyót sem kímélte meg programjától, előadott egy politikai bohózatot, ily czimtt: „tiz csomó program, egy szavazat sem.”

Hazai intézetek.

Jelentés a nő-egylet választmányának

február 22-kén tartott üléséről.

- 1) Báró Bánfi Albertné bead 9 forintot, mint általa gyűjtött kegyes adományt.
- 2) Groisz Klára k. a. bektől 4 forintot, mint általa az egylet számára gyűjtött adományt.
- 3) Az egylet részvényes tagjává lett Mihálsin Mária.
- 4) Másod-elnök Székely Dávidné jelentés tevén az általa vezetett ruházatbeli segedelemzésről, kéri a választmányt, hogy másod-elnöki tisztelt mentse föl. A választmány az egylet érdekében jónak látja másod-elnök ő nagysága lemondását el nem fogadni, felkérvén, hogy szokott buzgalmahoz képest a hivatalt továbbra is folytatni sziveskedjék.
- 5) A jelen ülésben 10 folyamodónak egyszer mindenkor segedelemül 38; hatnak havanként kiadandólag 30; összesen: 77 forintot utalványozott a választmány.
- 6) Elnök gr. Teleki Domokosné előterjesztvén, hogy mint elnök három évig vezette az egylet ügyeit, s minthogy a választmányának az utolsó évbni munkálkodását illető irományokat, valamint a pénztárnoki számadást a választmány már megvizsgálta, s így a három év már teljesen be van végezve, az alapszabályok 15-dik cikkelye értelmében az elnökségről lemond.

A választmány miként mindig, ugy ez alkalommal is a legészintebb méltánlaltal ismeri el elnök ő nagyságának az egylet érdekében tanúsított buzgalmat, s azt a bölcseséget, melylyel három év folyamán a választmányának tanácskozásait s munkálkodását mindenekben vezette, s ezért az egylet nevében szives köszönetet jegyzőkönyvileg nyilvánítja. Elnök ő nagysága lemondását tudomásul veszi a választmány, az elnökségről intézkedést a közelebbi ülésre halasztván. Az elnöki teendők intézésével másod-elnök Kriza Jánosné bízatik meg, azzal az utasítással, hogy mártius első napjai valamelyikére hívja össze a rendszeren tartani kellett választmányi ülést.

Kovácsi Antal

titkár.

*) Megtámadott rendes levelezőinkből a visszafelvetés jogát soha meg nem tagadtuk.

*) Megtámadott rendes levelezőinkből a visszafelvetés jogát soha meg nem tagadtuk.

*) Megtámadott rendes levelezőinkből a visszafelvetés jogát soha meg nem tagadtuk.

*) Megtámadott rendes levelezőinkből a visszafelvetés jogát soha meg nem tagadtuk.

*) Megtámadott rendes levelezőinkből a visszafelvetés jogát soha meg nem tagadtuk.

*) Megtámadott rendes levelezőinkből a visszafelvetés jogát soha meg nem tagadtuk.

*) Megtámadott rendes levelezőinkből a visszafelvetés jogát soha meg nem tagadtuk.

*) Megtámadott rendes levelezőinkből a visszafelvetés jogát soha meg nem tagadtuk.

*) Megtámadott rendes levelezőinkből a visszafelvetés jogát soha meg nem tagadtuk.

*) Megtámadott rendes levelezőinkből a visszafelvetés jogát soha meg nem tagadtuk.

*) Megtámadott rendes levelezőinkből a visszafelvetés jogát soha meg nem tagadtuk.

*) Megtámadott rendes levelezőinkből a visszafelvetés jogát soha meg nem tagadtuk.

*) Megtámadott rendes levelezőinkből a visszafelvetés jogát soha meg nem tagadtuk.

*) Megtámadott rendes levelezőinkből a visszafelvetés jogát soha meg nem tagadtuk.

*) Megtámadott rendes levelezőinkből a visszafelvetés jogát soha meg nem tagadtuk.

*) Megtámadott rendes levelezőinkből a visszafelvetés jogát soha meg nem tagadtuk.

*) Megtámadott rendes levelezőinkből a visszafelvetés jogát soha meg nem tagadtuk.

*) Megtámadott rendes levelezőinkből a visszafelvetés jogát soha meg nem tagadtuk.

*) Megtámadott rendes levelezőinkből a visszafelvetés jogát soha meg nem tagadtuk.

*) Megtámadott rendes levelezőinkből a visszafelvetés jogát soha meg nem tagadtuk.

*) Megtámadott rendes levelezőinkből a visszafelvetés jogát soha meg nem tagadtuk.

*) Megtámadott rendes levelezőinkből a visszafelvetés jogát soha meg nem tagadtuk.

*) Megtámadott rendes levelezőinkből a visszafelvetés jogát soha meg nem tagadtuk.

*) Megtámadott rendes levelezőinkből a visszafelvetés jogát soha meg nem tagadtuk.

rint elégnék látnuk a közönséget jutalomjátékára minden dicséretes helyett csak egyszerűen figyelmeztetni.

— Tegnap, febr. hó 26-kán, írja a „Pest. Corr.” Deák Ferencz szállásán számosan látogatott conferentia tartott, mely alkalommal a feliratnak az alsóház elnöke által ő Felsőge kezébe leendő átnyújtásakor mondandó rövid beszéd jóváhagyásán kívül egyszerűsmond a napirend is a közelebbi ülésekre megállapítatott. Szerdán az elnök a felirati küldöttség fogadtatásáról fog jelentést tenni. Csütörtökön Deák a közös ügyek bizottmányának megalakítása iránt megteendő indítványát, s a ház a 65 tagnak megválasztását eszközölné. Pénteken nem tartatik ülés, hogy az osztálynak ideje legyen a választás megvizsgálására. Szombaton a választás eredménye közzététetik, s bétűn a bizottmány már első ülését tartandja. A közös ügyek bizottmányának egybeállítását illetőleg beszéli a „P. Lloyd”, miszerint az a felirati bizottmány 30 tagjából, továbbá oly 35 tagból lesz egybeállítandó, kik tekintettel a különböző nemzetiségekre s a ház párt-nyalataira lesznek választandók. A gyaníthatólag előleges felosztás szerint ezen 35 tag közt lenne: 15 erdélyi, 3 román, 1 szerb, 1 ruthen, 2 tót, 2 tagja a legszélső baloldalnak, 6 a jobboldalról s 5 a balcentrumból. Továbbá elhatározatott, egy 12 tagu bizottmány által a legsürgetőbb teendők s a szükséges bizottmányok sorrendje iránt javaslatot dolgoztatni ki.

— A „Pest. Lloyd”-nak írják Bécsből, miszerint a februáristák coryphaeusai közelebb egybejűvetelt fognak tartani, tanácskozándók azon állásról, melyet a magyar országgyűlés irányában, melynek felirata s főleg Deáknak f. hó 22-ki beszéde a centralistákat bünteljes hangulathoz helyezte, elfogadni akarnak. Ezen februáristák közül többen Pestre szándékoznak menni, hogy ott az alsóház kitűnő személyiségeivel értekezzenek.

— Ugyan e lapnak írják, miszerint b. Eötvös József febr. 16-kán az alsóházban tartott beszéde alkalmából dr. Rechbauer s több Lajthán tuli autonomistától elismerő szerencsekívátnati iratokat kapott.

— Ő cs. kir. apostoli Felsőge könyörödmányokra ötezer forintot méltóztatott legkegyelmesebben rendelni.

— Ő Felsőgeik febr. 26-kán a nemzeti színházat egy francziából fordított s sikerülten adni szokott vigjáték alkalmával ismét meglátogatni méltóztatott. A közönség örömeinek nyilvánítását a Felsőgeek beléptekor, ámbár ez játék folytatában történt, vissza nem tartóztatathatá, s az lelkesedéssel tört ki és fölelevenült kedv uralkodott a közönségben, minek nem kizárólag a vigjáték volt oka. Az előadott darab az „Arcátlanok” volt. Ő császári kir. Felsőgeik a második felvonás kezdetén léptek udvari páholyukba, a számos jelenlevők lelkes éljénai által üdvözölve, mit leereszkedő nyájias közönséggel viszonzni kegyeskedtek. Ő Felsőge, a császár, huszár ezredesi egyenruhában volt; ő Felsőge, a császárné, öltönye egy kivágott fehér selyem ruhából állott. Gyönyörök függtek nyakán, haja egyszerűen fölfelé simitva. Kezében a szokásos kaméla-csokrot tartotta. Ez egyszerű izlés a Felsőges Asszonyoknak különös bája mellett minden fényt és pompát föltűlt. A Felsőges pár mindvégig a legnagyobb érdekltséggel viseltetve az előadás iránt, s annak tréfás jelenetein jól mulatván, csak akkor távozt, midőn a függöny utolszor gördült le, a nagyszámú közönség viharos éljénitől kísérvé. A darabban dícséretesen közreműködtek: Prielle Cornelia asszony, Feleki, Egressi és Szigeti. Ezek után megemlített a Lendvai és Paulai pár. Benedek helyett az úzérkedő szerepért inkább Tóth Józseftől szerettük volna látni.

— A budai várakban (febr. 25-én) tartott fényes estélyről, melyben közel 500 személy vett részt — s általános derült hangulat uralkodott — a „P. Corr.” következő részletet emlit: Ő Felsőgeik a legjobb kedélyben voltak, és a megleltetők közül sokakkal a legkegyeltesebb módon társalogtak. Császár ő Felsőge hosszabb társalgást folytatott Majláth, Sennyey, Károlyi György, Podmaniczki Frigyes, Miske, Szapári Imre, Károlyi Gyula és Apponyi gral, 20 percznél tovább a képviselőház alelnöké gr. Andrássai Gyulával, kinek ő Felsőge a felirati vitakomoly mérséklettel lefolyása s a kedélyeket a higgadság medrében tartó irányra felett legmagasb megelégedését kifejezni méltóztatott. Császárné ő Felsőgeinek Majláth cancellár által Bartal, Ságuna, Hunyadi Vilmos és László, Széchenyi Béla és Andrássai Gyula urak mutattattak be, kikkel ő Felsőge több perczekig társalogni kegyeskedett. Ő Felsőgeik tovább időztek a társalgó teremben, mint eredetileg szándékoltatt, 10 $\frac{1}{2}$ óráig, és aztán látható megelégedéssel vonultak lakosztályukba. Császárné ő Felsőge egy könnyű lilaszín ruhát viselt, fehér kaméliakkal ékesítve, nyaka körül bármás gyöngyort és a csillagkeresztos hőlgy-rend gyémánt keresztjét. A ministerek közül az estélyen jelen voltak Belcredi, Mensdorff, továbbá az itt időző főrendiek, idevaló polgárok, a katonai, polgári és községi hatóságok kitűnőbbjei, végül számos képviselő.

— Bogdán Lajos 35 éves színész, volt színigazgató és táncművész, ki már hosszú másfélévi betegségben szenvedett, de különösen most itt Kolozsvárt már 5 hónapja a legnagyobb inségben, sorvasztó betegségben sinlódik. Felszólítja az emberi

